

Co-funded by the Erasmus+
Programme
of the European Union

Харківський національний
університет
імені В.Н. Каразіна

Національна академія
правових наук
України

Юридичний факультет
кафедра конституційного
і муніципального права

Науково-дослідний інститут
державного будівництва і
місцевого самоврядування

Тема 8 РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ЄС

**МОДУЛЬ ЖАНА МОНЕ
«ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ ТА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ЄС»**

ПЛАН

- 1.Регіональна політика ЄС: поняття, сутність, еволюція.**
- 2.Цілі регіональної політики ЄС на період 2014-2020 рр.**
- 3.Принципи регіональної політики ЄС.**
- 4.Політичні актори регіональної політики ЄС. Процес прийняття і реалізації рішень у регіональній політиці ЄС.**

Політика регіонального розвитку — різновид міжнародної, державної та внутрішньодержавної діяльності політичних суб'єктів із метою забезпечення збалансованого регіонального розвитку, створення та перерозподілу економічних, соціальних та інших ресурсів між регіонами (країни, інтеграційного угруповання країн ЄС) заради досягнення визначених стратегічних цілей розвитку (країни, інтеграційного угруповання країн ЄС), створення комфортного, безпечного середовища для проживання людини (незалежно від місця її проживання, на всій території ЄС)

Origins and evolution of regional policy

- 1957 — First mention in the Treaty of Rome.
- 1958 — Creation of the European Social Fund (ESF).
- 1975 — Creation of the European Regional Development Fund (ERDF).
- 1986 — Legal basis for regional policy established in the Single European Act.
- 1988 — To adapt to the arrival of Greece (1981) and Spain and Portugal (1986), the Structural Funds are integrated into an overarching cohesion policy. Budget: ECU 64 billion.
- 1993 — The Maastricht Treaty introduces the Cohesion Fund, the Committee of the Regions and the principle of subsidiarity (whereby decision-making must always be made at the least centralised/most local level able to address the matter appropriately).
- 1994–99 — Doubling of the resources for regional funds, now equal to a third of the EU budget.
- 1995 — Special objective added to support the sparsely populated regions of Finland and Sweden. Overall budget: ECU 168 billion.
- 2000–04 — Pre-accession instruments make funding and know-how available to countries engaged in the process of joining the EU.
- 2004 — Ten new countries join the EU (increasing its population by 20 %, but its GDP by only 5 %). Budget: €213 billion for the 15 existing members; €22 billion for the new member countries (2004–06).
- 2007–13 — Budget: €347 billion (of which 25 % is earmarked for research and innovation and 30 % for environmental infrastructure and measures to combat climate change).
- 2014–20 — Budget: €351.8 billion, with a particular focus on four key investment priorities: research and innovation, the digital agenda, support for SMEs and the low-carbon economy. Around €100 billion will be dedicated to these sectors, of which €26.7 billion will support the shift to a low-carbon economy (energy efficiency and renewable energies).

Загалом у ЄС реалізуються такі **ВИДИ ПОЛІТИК:**

▶ ***горизонтальні політики***

(соціальна, регіональна, конкурентна, екологічна)

▶ ***секторальні політики***

(спільна аграрна, енергетична, технологічна промислова)

▶ ***зовнішні політики***

(торговельна, допомоги з розвитку)

**Політика регіонального розвитку ЄС
(інший, часто вживаний термін — регіональна політика ЄС)
є особливим видом спільної європейської політики,
її невід’ємною складовою**

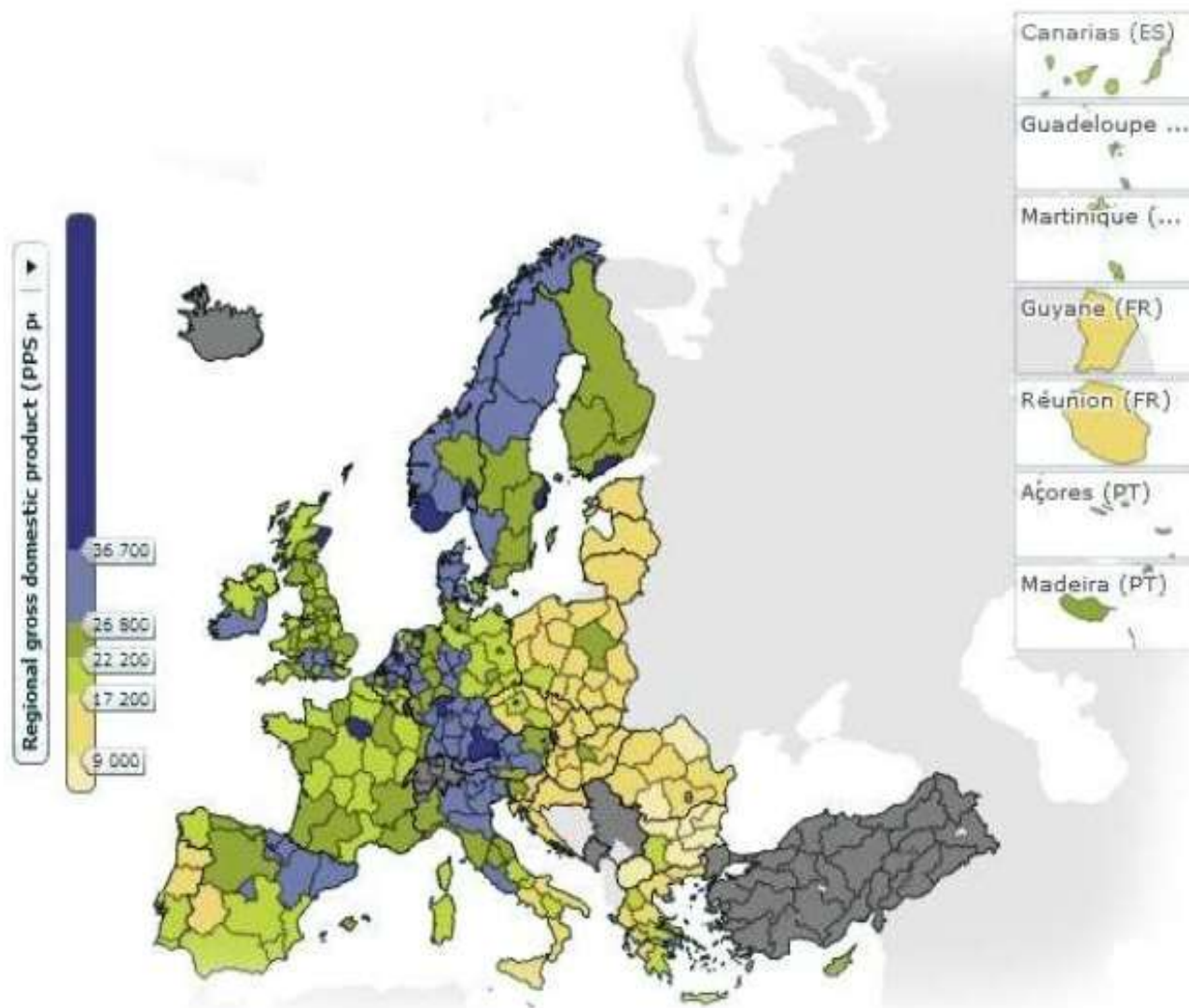
- ▶ Регіональна політика є однією із ключових горизонтальних політик ЄС.
- ▶ З 2007 року має назву «Політика згуртування»

Ініціаторами й координаторами практичного втілення політики регіонального розвитку ЄС виступають спеціально уповноважені на це інститути: Європейський Парламент, Європейська Комісія, Рада ЄС та ін.

Рівень розвитку в ЄС все ще дуже різний...

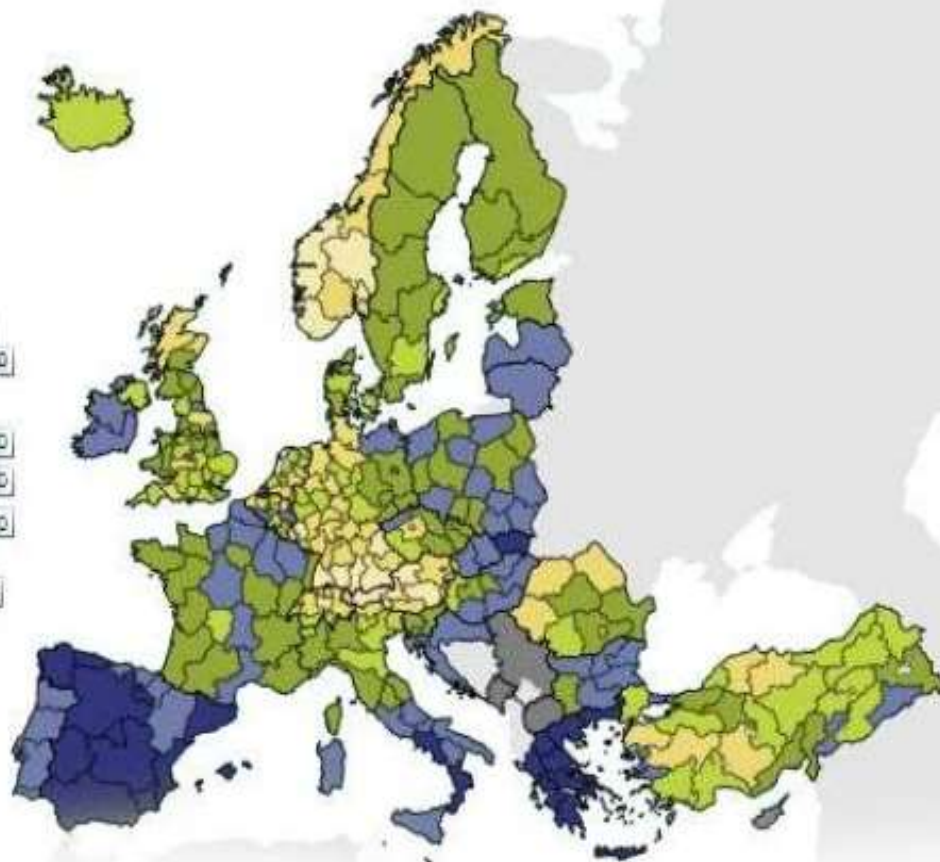
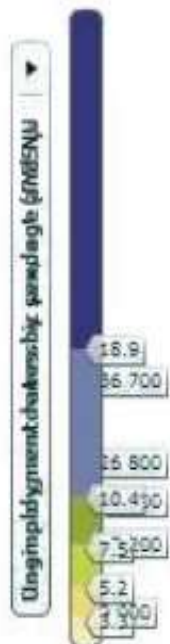
ВРП/особу

Рівень розвитку в ЄС все ще дуже різний...

БЕЗРОБИТТЯ

Canarias (ES)
Guadeloupe ...
Martinique (...)
Guyane (FR)
Réunion (FR)
Açores (PT)
Madeira (PT)

Зміна парадигми у регіональній політиці (ОЕСР)

	Традиційна регіональна політика	Нова парадигма
Цілі	Вирівнювання економічних результатів через фінансову компенсацію розривів регіонам з меншим потенціалом розвитку	Виявлення і реалізація прихованого та недооціненого потенціалу розвитку кожного регіону
Стратегії	Секторальний (галузевий) підхід «згори вниз»	Інтегровані проекти розвитку сплановані «згори вниз» та «знизу вгору»
Інструменти	Субсидії і державна допомога переважно на створення об'єктів «твердої» інфраструктури	Державні капіталовкладення у матеріальні та нематеріальні активи у вигляді проектів «твердої» та «м'якої» інфраструктури
Суб'єкти	Центральний уряд	Різні рівні врядування
	Перерозподіл ресурсів від більш розвинутих до менш розвинутих регіонів	Розбудова конкурентного регіону шляхом залучення усіх суб'єктів розвитку та використання потенціалу ключових активів регіону

Принципи регіональної політики ЄС

1

концентрації

2

програмування

3

партнерства

4

компліментарності

5

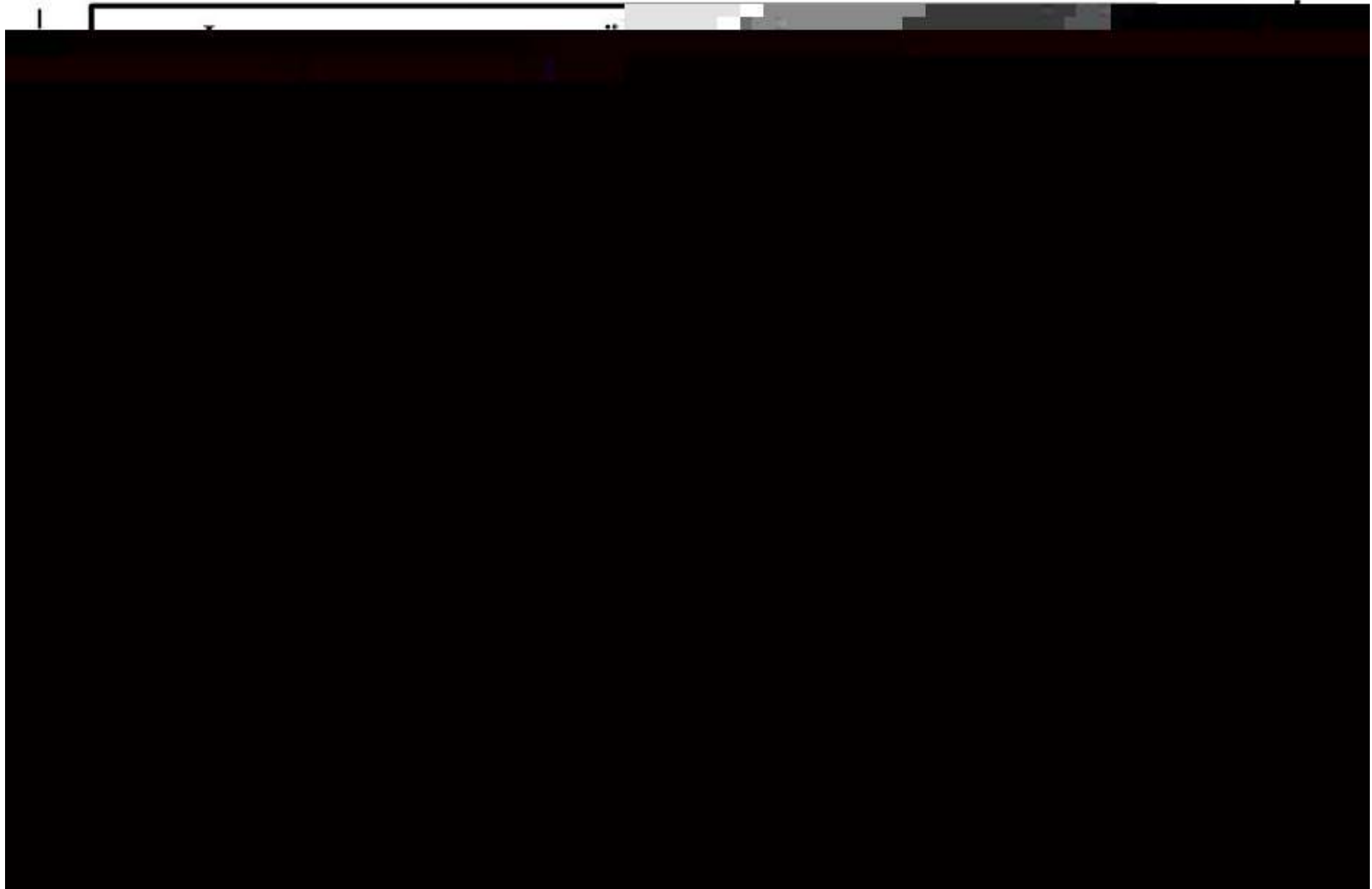
субсидіарності

Принципи регіональної політики ЄС

- **Субсидіарність** — децентралізація владних повноважень, їх передача (делегування) на той рівень публічного управління, на якому вони можуть бути використані найефективніше.
- **Децентралізація** — перерозподіл повноважень регіонів з метою їх ефективного використання та заохочення регіональних ініціатив, оптимізація процесів практичного вирішення питань саме на регіональному рівні, а також розмежування функцій і повноважень між різними рівнями управління ЄС на регіональному/місцевому рівні.
- **Партнерство** — це співробітництво між різними рівнями, суб'єктами різних рівнів адміністративно-територіальних одиниць (ЄС — країна — регіон) задля досягнення спільної мети регіонального розвитку.
- **Програмування** — це цілеспрямована діяльність на локальному (регіональному) рівні для досягнення поставленої (спільної для ЄС) мети щодо забезпечення регіонального розвитку.
- **Концентрація** — забезпечення проектів регіонального розвитку ЄС відповідними ресурсами (у тому числі за рахунок коштів Структурних фондів ЄС).
- **Компліментарність / доповнюваність** — передбачає залучення взаємодоповнюючого

Сучасні інструменти фінансування регіональної політики ЄС

Фінансові ініціативи ЄС

Інструменти реалізації регіональної політики ЄС

1

Інвестиційні гранти

2

Субсидювання відсоткових ставок

3

Податкові пільги

4

Податкові знижки на амортизацію

5

Субсидії, пов'язані з використанням робочої сили

6

Транспортні пільги

Територіальна ієрархія в ЄС

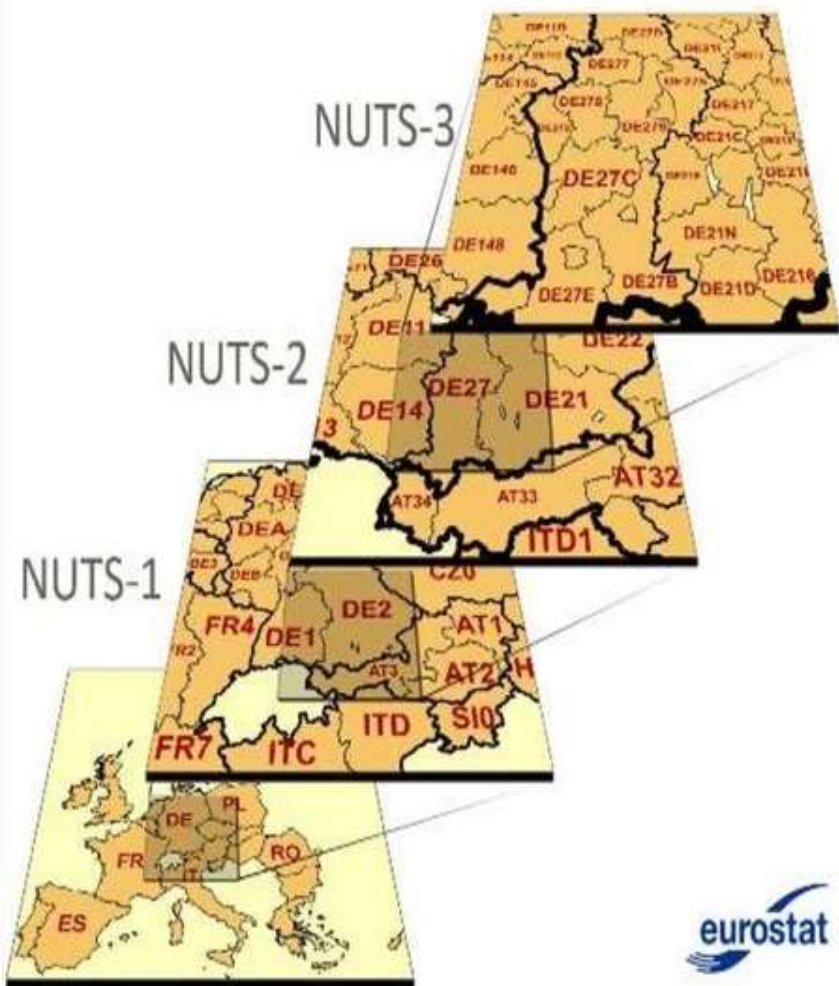
NUTS – Nomenclature of Territorial Units for Statistics

Nomenclature of Territorial Units for Statistics — NUTS (01.01.2015)

NUTS 1: major socio-economic regions = 98

NUTS 2: basic regions for the application of regional policies = 276 (276-4)

NUTS 3: small regions for specific diagnoses = 1342

Територіальна ієрархія в ЄС

NUTS – Nomenclature of Territorial Units for Statistics

Обов'язкова класифікація

NUTS 1

3 млн. – 7 млн. жителів (наприклад, землі ФРН)

NUTS 2

800 тис. – 3 млн. жителів (наприклад, регіони Італії)

NUTS 3

150 тис. – 800 тис. наприклад, гміни Польщі)

Необов'язкова класифікація

NUTS 4

Субрегіони / мікрорегіони

NUTS 5

Населені пункти / міста і села

Стратегія Європе-2020

«розумного, стійкого і всеосяжного зростання»

- 75 % населення ЄС у віці від 20 до 64 років мають бути працевлаштовані;
- 3 % ВВП ЄС має бути інвестовано у дослідження та наукові розробки;
- кліматичні (енергетичні) цілі «20/20/20» мають стати пріоритетними для економічного розвитку ЄС та бути досягнуті (зменшення викидів парникових газів — на 20 % порівняно з 1990 р.; збільшення до 20 % використання відновлюваних джерел енергії у загальному обсязі споживання енергетичних ресурсів країнами ЄС; підвищення енергоефективності економіки ЄС на 20 %);
- частка учнів, що не отримують до 2020 р. базову середню освіту, не повинна перевищувати 10 %;
- не менше як 40 % молоді віком від 30 до 34 років повинні мати вищу освіту;
- має бути досягнуто скорочення в країнах ЄС кількості осіб, що перебувають у зоні ризику опинитися за межею бідності, на 20 млн осіб (порівняно з показниками 2010 р.)

Пріоритети регіональної політики ЄС

(2014–2020 рр.) :

- дослідження та інновації
- інформаційні та комунікаційні технології
- розвиток малого і середнього бізнесу
- розвиток низьковуглецевої економіки

Регіональна політика ЄС: 11 тематичних цілей

ЗРОСТАННЯ

РОЗУМНЕ

СТАЛЕ

ВСЕОХОПЛЮЮЧЕ

Дослідження
та інновації

1

Боротьба із зміною
клімату

5

Зайнятість
та мобільність

8

Інформаційні та
комунікаційні технології

2

Навколишнє середовище
:ефективне використання
ресурсів

6

Соціальна включеність

9

Конкурентоспроможність
МСБ

3

Сталий транспорт

7

Якісна освіта, навчання

10

Низько-вуглецева
економіка

4

Якісне публічне
управління

11

Фінансовий план на 2014-2020 рр.

Стратегія «Європа 2020: стратегія розумного, сталого та
всеохопного

Розподіл коштів політики згуртування ЄС у 2014-2020 рр.

Напрями	Сума, млрд €	Частка, %
Допомога найменш розвиненим регіонам (ВВП < 75 % середнього по ЄС)	182,2	51,8
Допомога перехідним регіонам (ВВП 75-90 % середнього по ЄС)	35,4	10,1
Допомога більш розвиненим регіонам (ВВП > 90 % середнього по ЄС)	54,3	15,4
Європейська територіальне співробітництво	10,2	2,9
Міські інновації	0,4	0,1
Європейський фонд молоді	3,2	0,9
Фонд згуртування	63,3	18,0
Підтримка віддалених і рідкозаселених територій	1,6	0,5
Технічна підтримка	1,2	0,3
Всього	351,8	100,0

EUROPEAN UNION

Committee of the Regions

Здійсненням регіональної політики ЄС зайнята в основному спеціалізована Регіональна комісія ЄС при Європарламенті.

У рамках Комісії ЄС існує понад 20 генеральних дирекцій (свого роду галузевих і тематичних міністерств), одна з яких цілком зайнята регіональною політикою (DG-16). Ця Генеральна дирекція має у своєму складі як проблемні, так і структурні підрозділи. Вона відповідальна за слаборозвинені, кризові промислові і рідконаселені райони, але свою діяльність у цьому напрямку координує з генеральними дирекціями, зайнятими соціальними і сільськогосподарськими проблемами.

The European Committee of the Regions

2015-2020 | Portraits and functions

EUROPEAN UNION

Committee of the Regions

Markku MARKKULA
President

Karl-Heinz LAMBERTZ
First Vice-President

Catiuscia MARINI
President
PES Group
Party of European Socialists

Michael SCHNEIDER
President
EPP Group
European People's Party

Bas VERKERK
President
ALDE Group
Group of the Alliance of Liberals
and Democrats for Europe

Stanisław SZWABSKI
President
EA Group
European Alliance

Gordon KEYMER
President
ECR Group
European Conservatives and
Reformists Group

Presidency

Political Groups

missions

Європейські структурні та інвестиційні фонди

СТРУКТУРНІ
ФОНДИ

Європейський фонд регіонального розвитку (ERDF)
Європейський Соціальний Фонд (ESF)

Фонд Згуртованості/Єдності (Cohesion Fund)

Європейський сільськогосподарський фонд для
сільського розвитку (EAFRD)
Європейський фонд рибальства та
морських справ (EMFF)

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТРУКТУРНІ
ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ ФОНДИ

ЄС (5 фондів)*	Країни	Разом
€ 454 073 873 653	€ 183 134 718 855	€ 637 208 592 508

*загальний бюджет ЄС на 7 років €1082 млрд.

Європейський фонд регіонального розвитку (ERDF)

- ▶ Заснований у 1975 році.
- ▶ Мета – сприяння вирівнюванню найбільших регіональних диспропорцій у ЄС, розвиток слаборозвинених і реконверсії занепадаючих промислових регіонів.
- ▶ Спеціалізація фонду:
 - виробничі інвестиції;
 - інвестиції в розвиток інфраструктури, у сферу освіти та охорону здоров'я, наукові дослідження та дослідні розробки, енергетичні та телекомунікаційні мережі;
 - технічна допомога.

201 млрд. євро (2007-2013 рр.)

58 %

208,2 млрд. євро (2014-2020 рр.)

59%

Механізми фінансування ERDF

Кошти ERDF можуть спрямовуватися на зміцнення економічної та соціальної згуртованості ЄС через:

- ▶ інвестиції в компанії (зокрема, малі і середні), які створюють стійкі робочі місця;
- ▶ пряму допомогу розвитку інфраструктури (дослідження та інновації, телекомунікації, навколишнє середовище, енергетика та транспорт);
- ▶ фінансові інструменти (фонди ризикового капіталу, місцеві фонди розвитку і т.д.) для підтримки регіонального та місцевого розвитку та сприяння співробітництву між містами і регіонами;
- ▶ заходи з надання технічної допомоги.

Фінансування ініціатив спільнот з ERDF

INTERREG – програма забезпечення гармонійного розвитку регіонів ЄС та забезпечення їх співробітництва.

URBAN – програма спрямована на регенерацію міст та міських районів для забезпечення їх сталого розвитку.

Рамкові програми	Обсяги фінансування ініціатив спільнот, млн €				
	URBAN	INTERREG			
		A	B	C	Всього
1996-2000	750				
2000-2006	700				4900
2008-2013	Відсутні дані	5600	1800	321	7800
2014-2020	Відсутні дані	6600	1800	500	8900

Фонд Згуртування (Cohesion Fund)

- ▶ Створений 1993 року для підтягування до стандартів ЄС депресивних регіонів найбідніших країн ЄС

Фонд Згуртування (CF)

- Концентрується на фінансуванні **розвитку транспортної інфраструктури та екологічних проектів.**
- У період 2007-2013 рр. - **20 програм у 14 країнах Європи.**
- Більшість з них – були спільного фінансування (разом із *ERDF*), та стосувалися оптимізації чи розбудови), та стосувалися оптимізації чи розбудови **транспортної мережі та інфраструктури** всередині країни, з дотриманням вимог **охорони навколишнього природного середовища.**

Фонд Згуртування (CF)

63,4 млрд € за наступними категоріями (2014-2020 рр.):

- ▶ **транс'європейські транспортні мережі** (Trans-European Transport Network (**TEN-T**)): (інфраструктурні проекти, що сприятимуть об'єднанню Європи в єдину транспортну мережу);
- ▶ **навколишнє середовище**: (проекти, пов'язані з енергетикою або транспортом, якщо вони будуть безпечні для розвитку навколишнього природного середовища, мають високу енергоефективність, передбачають використання відновлюваних джерел енергії тощо).

Європейський соціальний фонд (ESF)

Європейський соціальний фонд (ESF)

ESF підтримує держави-члени Європейського Союзу в наступних сферах:

- ▶ адаптація працівників і підприємств: навчання протягом життя, формування і поширення інноваційних організацій;
- ▶ входження на ринок праці: сприяння працевлаштуванню тих що шукають роботу, безробітні, жінки і мігранти в державі;
- ▶ інтеграція на ринку праці людей з особливими потребами і подолання дискримінації;
- ▶ посилення соціального капіталу за допомогою оновлення системи освіти та розвитку шкільної мережі.

Європейський соціальний фонд (ESF)

Пріоритетними напрямками фінансування є:

- ▶ ***Конвергенція.***

Мета: стимулювати економічне зростання і зайнятність в найменш розвинених регіонах. Ця мета отримує більше, ніж **80%** від загального фінансування ESF.

- ▶ ***Регіональна конкурентоздатність та зайнятність.***

Мета: зміцнити регіональну конкурентоспроможність, зайнятність і інвестиційну привабливість.

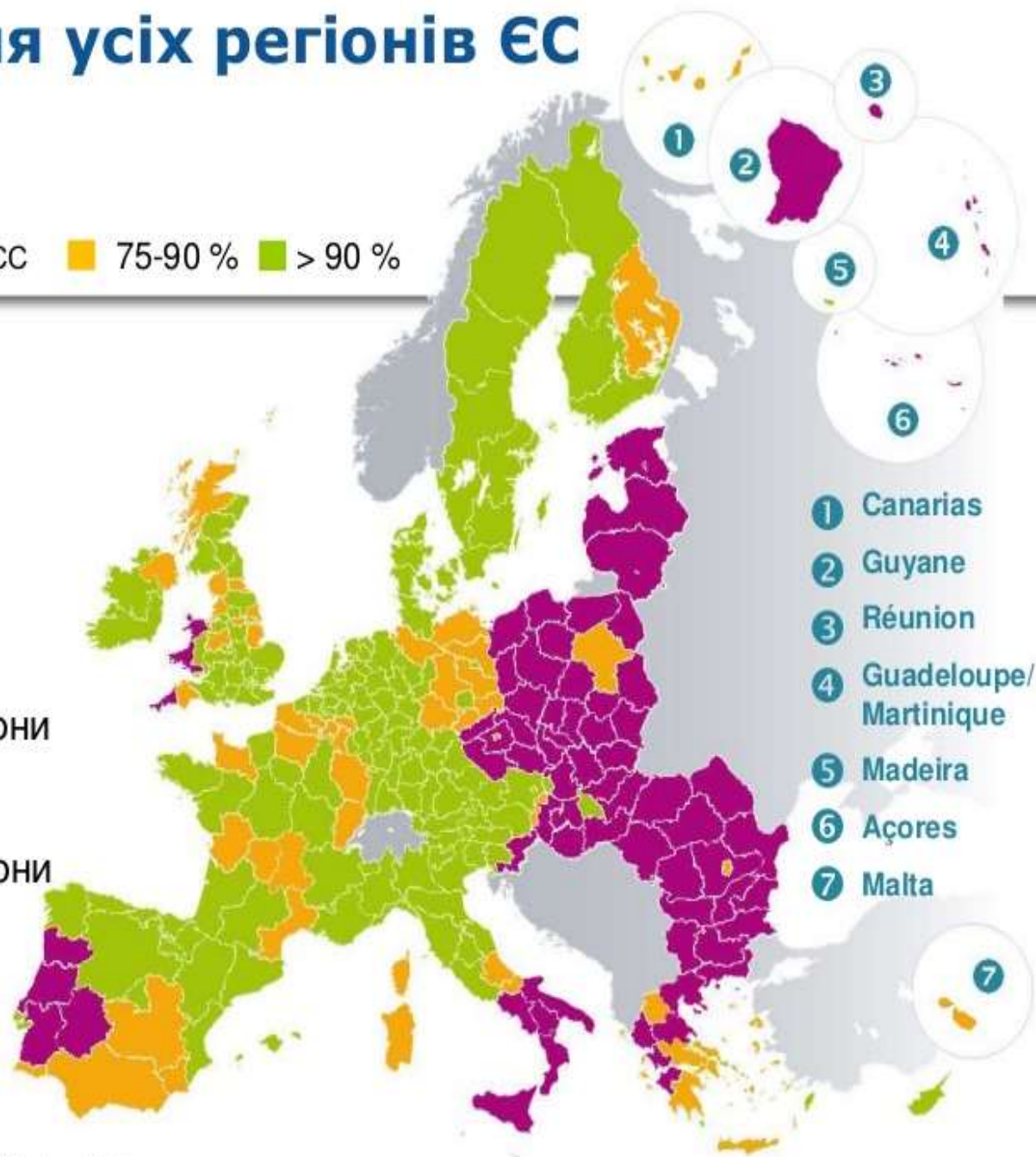
Чесна система для усіх регіонів ЄС

ВРП/д.н.* ■ < 75 % середн. ЄС ■ 75-90 % ■ > 90 %

*index EU27=100

3 категорії регіонів

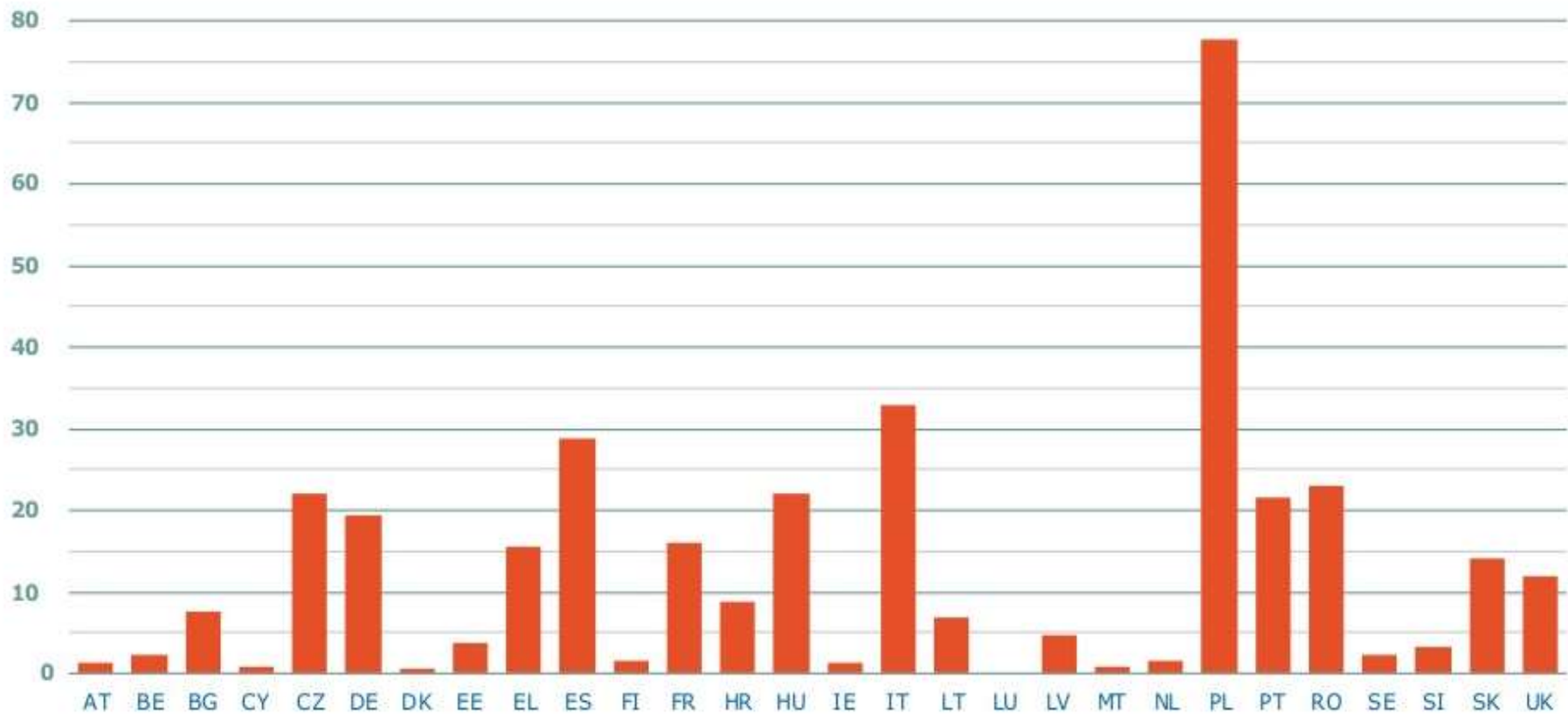
- Менш розвинуті регіони
- «Перехідні» регіони
- Більш розвинуті регіони

Розподіл між країнами

Total EU allocations of cohesion policy 2014-2020* (billion €, current prices)

* breakdown by category of allocations subject to transfers between categories at the request of the Member States

Of which
EUR 23.7bn
 signed

EIB Group figures

As 04/04/2017

Approved EFSI financing*

Total investment related to EFSI approvals

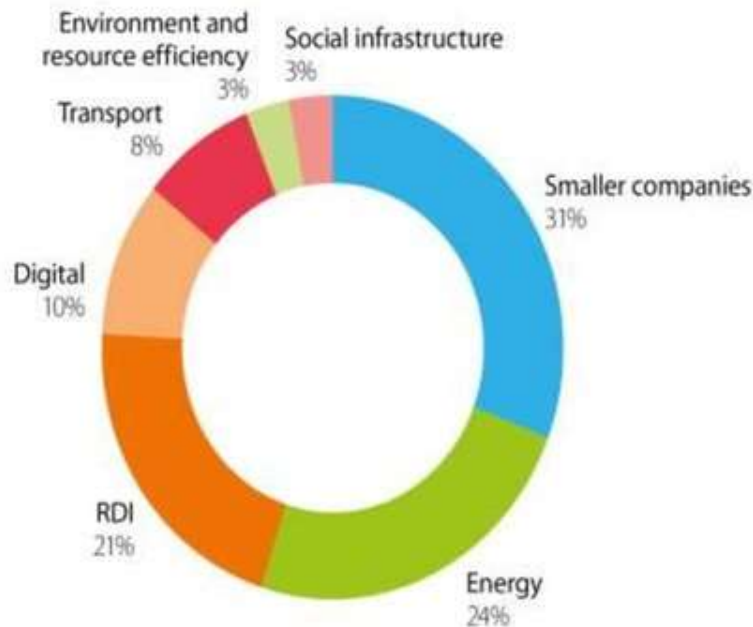
EUR 33.9bn

EUR 183.5bn

* EIB-approved: EUR 25.1bn
 EIF-approved: EUR 8.8bn

EFSI investment by sector**

EFSI investment relative to GDP**

Darkier colours signify higher investment

**based on approved operations

РОЗПОДІЛ КОШТІВ ПОЛІТИКИ ЗГУРТУВАННЯ ЄС У 2014–2020 рр.

<i>Напря́м</i>	<i>Сума, млрд євро</i>	<i>Ча́стка, %</i>
Допомога найменш розвиненим регіонам (ВВП < 75 % середнього по ЄС)	182,2	51,8
Допомога перехідним регіонам (ВВП 75–90 % середнього по ЄС)	35,4	10,1
Допомога більш розвиненим регіонам (ВВП > 90 % середнього по ЄС)	54,3	15,4
Європейська територіальне співробітництво	10,2	2,9
Міські інновації	0,4	0,1
Зайнятість молоді	3,2	0,9
Фонд згуртування	63,3	18,0
Підтримка віддалених і рідкозаселених територій	1,6	0,5
Технічна підтримка	1,2	0,3
Всього	351,8	100,0

European Union

European Regional
Development Fund

Література:

1. Палагнюк Ю.В. Еволюція теоретичних основ європейської інтеграції: державно-управлінський аспект. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2013. Вип. 2. С. 76-85.
2. Рудницкая А.П., Глинник Ю.А. Процессы регионализации в странах Европейского Союза: вызовы и тенденции. *PolitBook*. 2016. № 1. С. 92-107.
3. Чуб А.А. Анализ опыта Евросоюза в сфере управления процессами регионализации. *Национальные интересы: приоритеты и безопасность*. 2009. № 4 (37). С. 9-82.
4. Яковюк І.В. Європейський регіоналізм у контексті розбудови Європейського Союзу. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2004. Вип. 8. С. 57-68.
5. Regionalisation trends in European countries 2007-2015 : A study by members of the Group of Independent Experts of the European Charter of Local Self-Government / ed. F. Merloni. Strasbourg: The Congress of local and regional Authorities of the Council of Europe, 2016. 229 p. URL: http://www2.uac.pt/bibliopac/e-Books/RegionalisationCE_EN_Mar2016.pdf.
6. Trobbiani R. European regions in Brussels: towards functional interest representation? *Bruges Political Research Papers*. 2016. Vol. 53. 43 p.